bylo by mnohem záslužnější než vydávati ročně po tlustém Sborníku, který ze čtyř pětin bývá knihou prázdnou a zbytečnou a i z poslední pětiny knihou hluchou pro širší obec čtenářskou.

Po druhé: p. Eisner jest dokonalý umělec-překladatel, to jest někdo, kdo dovede *stvořiti* útvar básnický *obdobný* útvaru překládanému, který se mu vyrovná výrazností, silou, novostí stylovou, slovně hudební a koloristickou: útočností a ostrostí celkové kvality *hudebně představivé*.

U nás vládnou stále o básnickém umění překladatelském představy nejzvrácenější. Překladatelé veršů z cizích jazyků domnívají se, že rozřeší šťastně svůj úkol, když přenesou v totéž rytmické schema, které má originál, logicky a gramaticky věrně obsah cizí básně. O věrnost logicky gramatickou jde jim nejprve; a stále tane jim na mysli kritik-filolog, který bude míti po ruce originál a bude srovnávati větu za větou, verš za veršem co do gramatické správnosti. Ale to jest pojetí úkolu překladatelského *podstatně netvořivé*. Překladatelé měli by naopak klásti na svou činnost jako první požadavek: stvořiti ve svém jazyce báseň, která by byla *významnou, hodnotnou, silnou básní vůbec, sama o sobě beze zřetele k originálu*, která by okouzlila literárně vzdělaného a vychovaného čtenáře, jenž nezná originálu a nikdy ho třebas nepozná. Kde nevyhoví se tomuto *prvnímu požadavku*, není nic platno, je-li naplněn požadavek věrného filologického přetlumočení. Na druhém místě budiž požadavek, aby byl vystižen, řekl bych, hudební charakter básně: její tempo, takt, instrumentační valér, zvukový temnosvit nebo plenér, náladově výrazná temperatura, klima ztělesněné obraznosti. Teprve na třetím místě stůj požadavek obsahové přesnosti nebo věrnosti ve smyslu gramaticko-logickém. Kde jde o něj nebo hlavně o něj, jest nutno překládati prózou, a ne veršem!

Podati psychicko-hudební valér básně není možno nijakým logicko-gramatickým postupem analytickým — to jest možné jedině *tvorbou nové výrazové stylové obdoby*, nového pendantu básnicky slovesného! Aby byl blízký smyslem svému vzoru, jest ovšem žádoucno, ale smyslová věrnost není doslovnost převodu filologicko-gramatického!

I v tomto směru může býti p. Eisner většině našich překladatelů příkladem. Jest z překladatelů věrných, ale vystižení celkové intonace jest mu přece věcí hlavní; a místy vystihuje intonaci tak původně a silně, že přinutí i znalce originálu k tomu, aby si vyhledal báseň původní a znova zúčtoval a zvážil si její výbojnost a nosnost.

Janem Lierem,

který skonal 65letý dne 2. června, mizí z řad staršího spisovatelstva českého výrazná hlava: Lier byl svého času nejútočnější a nejtemperamentnější publicista český. Dvojí brázdu vyryla Lierova činnost v českém písemnictví: Lier byl jednak *kulturní feuillelonista* velmi břitké ironie a stanoviska vášnivě exponovaného, jednak *novelista a romanopisec* — v tomto oboru ne ovšem hluboký a původní tvůrce-umělec, nýbrž zábavný, jiskrný, šumivý improvisátor-rutinér, nejčastěji zajímavý causeur v románové formě nebo karikaturista domácího lhotáctví a jankovství nejrůznějších odrůd.

Jan Lier vstoupil do literatury pod záštitou Nerudovou, jemuž jest věnována

první kniha jeho novel o železničních sujetech, ale odklonil se záhy od Nerudy, u něhož se učil přece na počátku pozorovatelskému realismu, smyslu pro skutečnost přítomnosti, byť drsné, syrové, technické, a proto nepoetické podle školských poetik. Lier, který poznal jeden z prvních u nás Francii z vlastního názoru, dostal se ne do školy velikých mistrů realismu francouzského, Balzaca nebo Flauberta, nýbrž do područí a vleku oslnivých bulvárových spisovatelů druhého a třetího řádu, takového Abouta nebo Alfonse Karra. U nich naučil se svůdné rutině vyprávěcí, obratnému aranžementu dějovému, umění zábavného a duchaplného šermu slovného, i jakémusi divadelně smyslnému koloritu, ale ovšem zabil si každý zárodek schopnosti samostatně a výrazně viděti a hodnotiti život, budovati přísně umělecky rytmické celky, vytvářeti díla opravdu básnická. Jeho povídky nebo romány Klín klínem, Píseň míru, Pokuta, V područí litery, některé nevydané posud knižně, tak Vojtěcha Rývy nástupce a Magdalena, pohoršovaly na konci osmdesátých let nemálo upejpalky a puristy nejrůznější observance jednak nečeským slovníkem, jednak ohňostrojem strakatých nápadů a paradoxů, nebo posléze odvážnými malbami erotickými: „Moravské ženy a dívky“ protestovaly alespoň kdysi v redakci Květů, kde vycházel malířský aktový román Lierův, ve jméno svého studu, těžce prý uráženého Lierovým adamitským štětcem. Dnes ovšem vidíme pravé umělecké odvahy v beletrii Lierově pramálo; ale nicméně není možno upírati jí literárně historického vlivu. Působí, a zníž to sebeparadoxněji, působí podnes, nepravím že blaze, v moderní českou beletrii; v této škole učil se *Hladík* své domněle superiorní ironii, svému konversačnímu espritu, své improvisované lehkomyslné nekomposičnosti. Z Liera přejímá i dnes ještě *Sezima* ve svých románech, dějstvujících na malém městečku českém, nejen celé figury a scény, ale i sám pointový spád a ráz karakterisační a karikaturní, celé hladce rutinérské vedení lesklé, ale prázdné, povrchové, nejadrné, zvětralé linie kresebné. Bude to zábavná kapitola, až jednou splatí české literárně historické badání svůj dluh Lierovi a vypíše jeho působení na žáky, kteří v známé české stoudnosti oběma rukama brali ze svého mistra a ústy jej zapírali a přemlčívali, — neboť v literatuře jsou příbuzenstva kompromitující, k nimž se nechce znáti literární proc.

Více vnitřní hodnoty než povídky a romány mají nesporně *Feuilletony* Lierovy, sebrané v několika svazečcích Kabinetní knihovny (1885 a n.). Zde jest mnohé jiskrné slovo opravdového přesvědčení kulturního, mnohá statečnost myšlenková i výrazová, mnohý dobrý výpad a mnohá dobrá rána do domácí zatuchliny, lokální nadutosti, zbrklého diletantismu, škodlivé pruderie a prolhaného tartuffství českého i moravského. Jimi přežije Lier přítomnost, pro ně pokloní se mu i v budoucnosti, jsem si tím jist, mnohé hrdé čelo, mnohé čestné mladé umělecké srdce.

Nové knihy (4)

Nákladem Topičovým vyšla jako 9. svazek *Sebraných spisů Josefa Holečka* pátá kniha Našich *Adamova svalba* (I. část). Stran 408, za K 5,60. O jihočeském epose Holečkově přinese náš list později studii literárně kritickou.

Nakladatelství Fr. Borového vydalo *Richarda Weinera* knihu povídek *Netečný divák a jiné prózy*. (6. kniha Žatvy, stran 295, za K 5,40.) Vznikem svým i vý-

vojným momentem, který ztělesňuje, spadá tato kniha, jak píše autor v úvodě, před jeho *Lítice*, tři povídky o námětech válečných, jež vyšly před třemi čtvrtmi roku týmž nákladem. Vrátíme se brzy k tomuto dílu statí rozbornou. — Totéž nakladatelství klade na trh důležitou publikaci literárně historickou *Dopisy Jaroslava Vrchlického se Sofií Podlipskou z let 1875—1876.* (Stran LXXX+441; přílohou 6 heliogravur a 2 faksimile dopisů; za 15 K.) Tato kniha, vypravená i vnějškově se vzornou péčí a důstojnou pietou, podává závažné pohledy do tvůrčí dílny Vrchlického, do jeho světa myšlenkového i citového, právě v době, kdy vytvářel se slovesným umělcem universalistou, a má jedinečnou hodnotu pro poznání jeho vývoje básnického. Dopisy uvedeny jsou mou obšírnou studií literárně historickou a provozeny knihopisnými poznámkami a vysvětlivkami mladého filologa Václava Brtníka.

Z nakladatelství Hejdova byly nám zaslány dva významné romány, které mají již od dvou desetiletí pevné místo v rozvoji moderní prózy beletristické: *Rudyarda Kiplinga Světla, která zhasla* (Spisů Kiplingových svazek 14, překladem L. Vojtiga) a *Knuta Hamsuna Hlad* (II. vydání, překladem Huga Kosterky). Se zčeštěním názvu Kiplingova se nesrovnávám; anglicky zní The light that failed, tedy *jednotné číslo*: Světl*o*, které přestal*o*, zhynul*o*. Proč nepřeložit tedy zmizelé nebo zhynulé světlo? (Jde o malíře, jenž oslepl.)

Vlastním nákladem vydal hudební historik i estetik *Vladimír Helfert* v Praze své *Smetanovské kapitoly*, přetiskující několik feuilletonů z Lidových novin a doplňující je dvěma novými (stran 98); *Antonín Matula* v Jičíně *Vesnické drama* (stran 61), jež jest látkovým i obsahovým rozborem čelnějších českých realistických her z života vesnického, od prací Stroupežnického a Preissové do her Abigail H. Horákové a Fr. Sokola-Tůmy; *JUDr R. Traub* na Vinohradech svou odbornou přednášku *O právu nadačním se zřetelem k universitnímu odkazu arcibiskupa Theodora Kohna.* (Stran 63.)

J. R. Vilímek posílá nám *F. X. Svobody Kašpárka*, románek veselého člověka. (Spisů Svobodových svazek 27, stran 301, za K 4,50.)

B. Kočí *Čelakovského Balady.* Pro souvislou četbu školní upravil dr František Tichý. (Uměleckých snah svazek 65, stran 57.)

Tiskařská a vydavatelská Společnost v Přerově jako 3. svazek sbírky Klas *Jiřího Mahena Tiché srdce*, Verše 1916. (Stran 56, za 2 K.)

V Stýblově Knihovně vybrané četby jako svazek 4 vyšla epická báseň *Lothara Suchého: Pro rod a půdu*, Patnáct kapitol z kroniky jihočeského člověka. (Stran 113, za K 2,50.) Jako „okus", jak říkali buditelé, a čtenáři na navznesenou cituji první stránku:

Snad mnohý čtenář této knihy pozná,
že z novin již mu znám je jaksi rek.
Ba vskutku kdysi jeho krida hrozná
shon vzbudila a plno otázek.

Muž přičinlivý, povahy vždy ryzí,
byl vehnán v konkurs. Zloba zavilá,
neostýchanost konkurence cizí
a malost poměrů jej zničila.

Neb před soudem pak ve procesu velkém
on důkaz proved, že je nevinen,
že aktiva jsou pasiv větší celkem,
že po právu byl omyl konkurs ten.

A v listech odborných a v denním tisku
čas dlouhý řešena pak otázka,
na kom že právo z ušlého má zisku
se hojit zchudlý Karel Procházka.

A takto s gracií ne sice in infinitum, ale přece 113 stránek!

Jakub Deml v Jinošově na Moravě vydal sbírku básní veršem i prózou *První světla.* (Stran 137.) Jest to druhé doplněné vydání první básnické publikace Demlovy Notantur lumina. Zatím budiž doporučena těm z našich čtenářů, kdož dovedou prodrati se některou porostlinou — budou za to odměněni; o knize přineseme referát.

Příšerný objev literární

učinil pan E. (asi prof. Ertl) a popsal jej v 6. čísle Naší řeči. Za čtení 30. dílu Sebraných spisů Nerudových (nákladem F. Topičovým) ukázal se nesprávný tvar („ku dveřům"); i vzniklo v něm podezření, že Neruda sotva slova toho takto napsal, vyhledal si tedy původní otisk tohoto feuilletonu v Národních listech ze dne 27. ledna 1889, a srovnávaje text původní s textem vytištěným v Sebraných spisech, shledal *„v jediném feuilletoně osmnáct odchylek od původní verse, o zbylečných, ba vadných odchylkách od původní interpunkce nemluvě"*. To jest objev opravdu příšerný, zahanbující a pokořující pro vzdělanostní úroveň naši. *Tak* jest tedy pořízeno vydání českého klasika, zakladatele moderní poesie české, vydání velebené a opěvané ve stech novinových referátů, vydání jistě také *velmi drahé*, nepopulární již svou cenou. Právem podotýká pan E., že „už tato jediná zkušenost stačí otřásti důvěrou ve spolehlivost tohoto vydání", a vykládá v úvodě zásady vydavatelské, samozřejmé v každém kulturním národě. Jak jest možno pracovati nyní literárně vědně nebo literárně historicky na podkladě tohoto vydání? A kdy dočkáme se vydání opravdu kritického? Patrně ne dříve, pokud nebudou díla Nerudova volna a pokud neujme se jich jiný, kulturně úzkostlivější nakladatel se svědomitým a vzdělaným filologem.

Henri de Régnier: Muž a Siréna

Pokládám překlad této básně, vyňaté z knihy Les jeux rustiques et divins — leží přede mnou její páté vydání nákladem Mercuru de France 1906 —, za literární zbytečnost a filologickou hříčku, bez užitku pro výboje naší dnešní tvůrčí myšlenky básnické. Překládati Régniera mělo smysl tak před dvaceti lety; tehdy mohl dáti nám něco, a dával také vpravdě. Ale dnes? Jeho mystický sensualism, jeho měkký, teplý kolorism, jeho sladce úlisnou kantilénu veršovou, to všecko můžeš cítiti i uznati, aniž si tím zastřeš základního poznání, že hodnota toho všeho jest pouze